

Møte tirsdag den 22. oktober kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 6):

1. Interpellasjon fra representanten Bendiks H. Arnesen til fiskeriministeren:

«Sjømatproduksjon bidrar til vesentlige eksportinntekter. I løpet av de neste ti årene forventes en vesentlig vekst i produksjon og verdiskaping på dette området. De positive fremtidsutsiktene er i stor grad knyttet til oppdrett og dyrking av nye arter. Skjell dyrking antas å bli sentralt for utviklingen av de marine næringene. En rekke aktører har siden midten av 1990-tallet investert mer enn 100 mill. kr for å sikre at skjell dyrking skal utvikles til en lønnsom næringsvirksomhet. Skjellnæringen opplever nå at den offentlige innsatsen svekkes, og at finansieringen til Skjellprosjektet opphører. Fra 2002 var det meningen at Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening (FHL) skulle overta ansvaret for Skjellprosjektet, men manglende respons på økonomisk støtte til prosjektet har utsatt dette.

Hva vil statsråden gjøre for at de faglige nettverkene for utvikling av nye oppdrettsarter kan videreføres?»

2. Referat

Presidenten: Representantene Einar *Holstad*, Julie *Christiansen*, Ågot *Valle*, Silja *Ekeland*, Hans R. *Kjærstad* og Per *Sandberg*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Nord-Trøndelag fylke, Jon Olav *Alstad*, har tatt sete.

Fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Ursula *Evje* fra og med 22. oktober og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Harald *Espelund*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Harald *Espelund* er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges tre settepresidenter for Stortingets møter onsdag og torsdag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresidenter.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg foreslår Kjell Engebretsen, Ranveig Frøiland og Oddbjørg Ausdal Starrfelt.

Presidenten: Kjell Engebretsen, Ranveig Frøiland og Oddbjørg Ausdal Starrfelt er foreslått som settepresidenter. – Andre forslag foreligger ikke, og Kjell Engebretsen,

Ranveig Frøiland og Oddbjørg Ausdal Starrfelt anses enstemmig valgt som settepresidenter for Stortingets møter onsdag og torsdag.

Statsråd Svein Ludvigsen overbrakte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Øystein Hedstrøm vil framsette et privat forslag.

Øystein Hedstrøm (FrP): På vegne av Lodve Solholm og meg selv har jeg den ære å framsette et forslag om at hobbydyrkere som har gjennomført og bestått kurs i bruk av plantevernmidler, skal få autorisasjon.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Interpellasjon fra representanten Bendiks H. Arnesen til fiskeriministeren:

«Sjømatproduksjon bidrar til vesentlige eksportinntekter. I løpet av de neste ti årene forventes en vesentlig vekst i produksjon og verdiskaping på dette området. De positive fremtidsutsiktene er i stor grad knyttet til oppdrett og dyrking av nye arter. Skjell dyrking antas å bli sentralt for utviklingen av de marine næringene. En rekke aktører har siden midten av 1990-tallet investert mer enn 100 mill. kr for å sikre at skjell dyrking skal utvikles til en lønnsom næringsvirksomhet. Skjellnæringen opplever nå at den offentlige innsatsen svekkes, og at finansieringen til Skjellprosjektet opphører. Fra 2002 var det meningen at Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening (FHL) skulle overta ansvaret for Skjellprosjektet, men manglende respons på økonomisk støtte til prosjektet har utsatt dette.

Hva vil statsråden gjøre for at de faglige nettverkene for utvikling av nye oppdrettsarter kan videreføres?»

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg har meldt denne interpellasjonen for å fokusere på en viktig framtidsnæring for kysten og for landet. Sjømatproduksjonen står allerede for meget store eksportinntekter. Den forventede veksten på dette området er enorm, og en stor vekst forventes allerede i løpet av neste tiårsperiode.

Skal den forventede veksten i verdiskapingen knyttet til sjømatproduksjonen kunne realiseres, må det forskes aktivt på nye arter, og utnyttelsen og foredlingsgraden må økes. Dette synes det å være bred enighet om både blant næringsutøverne, politikerne og andre aktører.

Siden midten på 1990-tallet har det vært arbeidet systematisk og målrettet med å bygge opp nødvendig kunnskap og kompetanse for å utvikle en levedyktig, lønnsom og miljøvennlig skjellnæring i Norge. Dette arbeidet har skjedd ut fra det som er nedfelt i St.meld. nr. 48 for 1994–95 om den offentlige havbrukspolitikken og de signalene som ble gitt ved behandlingen av denne i Stortinget.

Også senere strategiplaner fra både Fiskeridepartementet, SND og Norges forskningsråd er lagt til grunn for dette arbeidet. Forskningsinstitusjoner har arbeidet med å utvikle nødvendig kunnskapsgrunnlag, og utvalgte skjellbedrifter, finansiert av SNDs næringsutviklingsprogrammer, arbeider med å sette denne kunnskapen om i praktisk skjelldyrking. En rekke skjelldyrkingsbedrifter utnytter den nye kompetansen på sine anlegg.

De nye oppdrettsaktørene har et vesentlig behov for å få etablert arenaer for faglig utveksling. Det nybrottsarbeidet disse næringsaktørene foretar, medfører at de har et stort behov for å dele informasjon og faglige erfaringer. Et eget skjellprosjekt har derfor helt siden 1994 bidratt til å spre faglig informasjon mellom næringsaktørene og arrangere møteplasser for næringsaktørene, og prosjektet har bidratt som en vesentlig premissleverandør for Fiskeri- og Havbruksnærings Landsforening på dette området.

Ettersom få av de nye aktørene har inntekter som muliggjør at denne virksomheten kan finansieres utelukkende av aktørene selv og ettersom denne formen for nettverksbygging er knyttet til næringsutøvernes mulighet til faglig utveksling og utvikling, har det offentlige stått for deler av finansieringen.

Skjellprosjektet og Fiskeri- og Havbruksnærings Landsforening kan og vil drive dette sentrale arbeidet videre, men da under forutsetning av at offentlige myndigheter tar sin del av investeringene i dette arbeidet og dermed i en viktig framtidig verdiskaping.

Kuttene i virkemiddelapparatet har medført at tidligere finansieringskilder ikke har innvilget støtte til Skjellprosjektet for det året vi er inne i. Nå er det ikke slik at aktørene i denne næringen ikke har bidratt selv med økonomiske midler til arbeidet med forskning og utvikling i skjellnæringen. Siden midten av 1990-tallet har en rekke aktører investert mer enn 100 mill. kr for å sikre at skjelldyrking kan utvikles til en lønnsom næringsvirksomhet i årene framover.

Jeg er kjent med at Fiskeri- og Havbruksnærings Landsforening og Skjellprosjektet har en avtale om at Skjellprosjektets faglige nettverksaktivitet kan videreføres som et prosjekt i regi av Fiskeri- og Havbruksnærings Landsforening. Dette forutsetter imidlertid sikker ekstern finansiering ettersom denne foreningen ikke har mulighet til å ta denne investeringen helt alene.

Jeg er også kjent med at aktørene har søkt Fiskeridepartementet om nødvendig støtte for å sikre virksomheten, men de har visstnok ikke fått svar på søknaden. I alle fall var ikke svar kommet da denne interpellasjonen ble levert.

Slik jeg ser det, har Regjeringen endret betydelig i negativ retning rammebetingelsene for næringsutvikling, noe som gjør det vanskelig å komme i gang med nye næringer og bedrifter rundt om i landet. Det er f.eks. ikke mulig for gründere og småbedrifter i skjellnæringen å nyttiggjøre seg alle mulige slags gunstige skatte- og avgiftsregler, som det snakkes så mye om fra Regjeringens side i disse dager. Slike næringsaktører trenger offentlig støtte i en startfase. De har jo ingen inntekt å få skattelet-

telser av, og kan da selvfølgelig ikke få den drahjelp som de trenger i starten, før inntektene kommer og før de dermed kan ha noe å betale skatt av eller få skattelettelser av.

I tillegg er det slik at dette gjelder en ny næring, hvor det selvsagt er vanskeligere å komme i gang. Det krever en stor innsats å skape en slagkraftig næring med solide og lønnsomme bedrifter, og det er en god offentlig investering å delta økonomisk i dette arbeidet.

Så langt er det delt ut ca. 500 konsesjoner for skjelldyrking – så vidt jeg kjenner til – som er fordelt i samtlige av landets kystfylker, og mange entusiastiske og dyktige fagfolk har startet med skjelldyrking i tiltro til staten som en stabil og langsiktig samarbeidspartner. Alle disse skjellbedriftene arbeider fortsatt i grensen mellom forskning og kommersiell drift, og det er særlig offentlige midler til dette viktige forskningsarbeidet som sterkest etterlyses.

Jeg håper at statsråden kan si noe om hvordan hans departement vil bistå denne næringen, slik at de kan komme videre med denne viktige oppbyggingen av en framtidsrettet næring.

Norge har med sine mange gode lokaliteter et stort potensial innen skjellproduksjon. I tillegg har skjellnæringen et etablert og voksende marked i Europa, i motsetning til det mange andre nye arter har. Uten offentlig støtte til å utvikle denne næringen kan det ta svært lang tid før vi får en skjellnæring i Norge med noen slagkraft. Erfaringer fra laksenæringen viser at det tar 15–20 år å kommersialisere en ny art.

Skjellnæringen kan bli en stor næring i områder langs kysten som har stort behov for nye arbeidsplasser. Jeg håper at viljen til satsing på denne viktige distriktsnæringen kan bli større, slik at dette store verdiskapingspotensialet kan bli utnyttet i framtiden.

Statsråd Svein Ludvigsen: For noen år siden la flere sentrale forskningsmiljøer og Norges forskningsråd fram utredninger som viste at det er et stort uforløst marint verdiskapingspotensial. Det har ført til økt fokus på hvordan det offentlige bør tilrettelegge sine virkemidler i en helhetlig innovasjonspolitik.

Flere departementers politikkutforming og virkemidler påvirker næringsutviklingen innen marin sektor, som f.eks. regional- og distriktpolitikken. Fiskeridepartementets samhandling med andre departementer er derfor viktig. Dette ligger til grunn for opprettelsen av Regjeringsutvalget for marin verdiskaping, som jeg leder. For Regjeringen er det nemlig viktig å føre en politikk som gjør det mulig å hente ut det betydelige verdiskapingspotensialet som ligger i marine naturressurser, og som også interpellanten pekte på.

Den marine næringen er internasjonal og opererer i krevende markeder. Forbrukernes bevissthet rundt eksempelvis matkvalitet og mattrygghet er økende og stiller nye krav til kunnskaper hos produsentene.

For å realisere verdiskapingspotensialet og sikre bedrifter som kan konkurrere internasjonalt, er vi avhengige av innovative bedrifter. Bedriftene henter ideer og impul-

ser til forbedringer og nyutvikling fra et bredt sett av eksterne aktører som kunder, leverandører, konkurrenter, FoU-miljøer, konsulenter, osv. Dette sier noe om betydningen av samhandling og kunnskapsoverføring, der bedriftene må framstå som krevende kunder av kunnskapsbaserte løsninger. Det er ikke nok å være en kritisk kunde, men vårt næringsliv må også være krevende kunder i dette samspillet, om vi skal være og forbli markedsledende.

Som stortingsrepresentant Arnesen har framhevet, forventer vi en økt marin verdiskaping, også basert på oppdrett og dyrking av nye marine arter. Til nå i år har skjellnæringen eksportert om lag 1 100 tonn blåskjell til en verdi av 7 mill. kr. Selv om det norske produksjonspotensialet er betydelig, er det et udekket behov i det europeiske markedet for skjell, og vi vet at næringen fremdeles står overfor store utfordringer.

Etablering av lønnsomt næringsliv innenfor nye marine arter har imidlertid så langt bare lyktes delvis i Norge. Det er flere grunner til det. Erfaringen er at marin næringsutvikling er særlig tidkrevende. Vi snakker fort om over ti år for utvikling av en enkelt art. Lakseeventyret, som mange snakker om, er faktisk et resultat av satsing for 30–40 år siden. Vi står her overfor en gryende næring hvor risikoen er høy, da utviklingen av kunnskap av biologisk, teknisk og produksjonsmessig art skjer samtidig med at markedet for produktene også utvikles. FoU-behovene er store og omfattende. Blant særlige flaskehalsen kan nevnes forutsigbar produksjon av yngel og tilstrekkelig kunnskap om markedstilnærming.

Et spørsmål som jeg er opptatt av, er hvilken ansvarsdeling privat og offentlig sektor har for å bidra til marin næringsutvikling. Hvordan bidrar det offentlige best til å fremme innovasjon i de marine næringer, må vi spørre om. Det er særlig i denne sammenheng jeg er opptatt av nettverk og andre typer møteplasser.

Hva er så et nettverk? Jeg kan gi flere svar på det spørsmålet, fordi det bl.a. avhenger av typen utviklingsoppgaver nettverket er involvert i, og hvilken fase av utviklingen bedriften er inne i. Felles for nettverkene er at de tilbyr møteplasser og gir tillit mellom aktørene for å sikre flyt av informasjon. Utviklingen av laksenæringen er et typisk og godt eksempel på hva nettverk kan gjøre når de er åpne. I tillegg til aktiv samhandling bidrar de også til å mobilisere aktørene. Dette er viktig for å utarbeide felles mål og strategier, identifisere flaskehalsen og avklare ansvar.

Erfaringen med vårt virkemiddelapparat, som Norges forskningsråd og Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, er at nettverk er viktige og vesentlige for å bygge opp nye næringer og stimulere til videre utvikling i eksisterende næringer.

Hvordan arbeider så det offentlige med nettverkene? Fiskeridepartementet har en målsetting om å øke kunnskapsintensiteten i de marine næringer gjennom målrettede nettverk. Gjennom SkatteFUNN, som Regjeringen i neste års budsjett foreslår utvidet, legger vi grunnlaget for økt forskning og utvikling i bedriftene. Samtidig har jeg påpekt betydningen av samhandling. Gjennom våre

direkte virkemidler i NFR og SND skal vi bidra til å øke kunnskapsflyten mellom aktørene. Både NFR og SND vurderer fortløpende søknader om – og bidrar med – midler til nettverksaktiviteter i etablerte næringer og næringer i en tidlig fase. Nettverk er også et sentralt element i NFRs brukerstyrte prosjekter. Støtte til nettverk må vurderes ut fra nytteeffekten i forhold til næringsutvikling. For store nettverk kan fort bli mindre hensiktsmessig for den enkelte næringsutøver. Derfor er et nettverk i størrelse og omfang ikke overførbart fra en næring til en annen. Det må tilpasses. Vi ser da betydningen av å ha mer målrettede nettverk for å løse konkrete utfordringer, gjerne knyttet opp mot utviklingsprosjekter i bedriftene.

I 2003-budsjettet foreslår vi en styrket satsing på torsk i oppdrett ved Fiskeriforskning med over 10 mill. kr, og en økning gjennom NFR, dette for å følge opp strategien på torsk, hvor nettverk også er vektlagt. Og interpellanten tok jo ikke bare opp skjell, men alle nye typer arter. For øvrig støttes nettverk på torsk med 800 000 kr over SNDs budsjett, dette som et eksempel.

Vi foreslår også å videreføre forskningsprogrammet for marin bioteknologi i Tromsø, MABIT, med 5 mill. kr. Her står samspillet mellom forskere og andre utviklere sentralt. Dette var et program som da det ble opprettet, var tenkt nedlagt ved utgangen av dette året. Men vi viderefører det nettopp med den begrunnelse som også Arnesen var inne på, nødvendigheten av samspill mellom forskere og utviklere.

Generelt er det imidlertid viktig å påpeke ansvaret næringen selv har, gjennom det ordinære organisasjonssystemet, for å drifte nettverk. Dette sikrer også ryddighet i forhold til nettverkens ulike type arbeid, som å gi næringspolitiske råd til forvaltningen og til politikerne. Vi ser at det offentlige har en viktig rolle i oppstartingsfasen, nettopp for å stimulere til etableringer.

Det offentlige må derfor fortløpende vurdere når det er naturlig at det ordinære organisasjonsapparatet bør overta hovedansvaret for drift, som f.eks. for Skjellprosjektet. Det er da også skjedd med Skjellprosjektet etter at representanten Arnesen tok opp sin interpellasjon. Jeg er glad for at Norsk Skjellforum nå er under stiftelse gjennom Fiskeri- og Havbruksnærings Landsforening. Stiftelsen skal i nært samarbeid med FHL bidra til å utløse det næringsmessige potensialet som finnes i norsk skjellnæring. Hovedinnsatsen vil rettes inn mot prosjektkoordinering, informasjon og fagsamlinger, hvor FHL skal ivareta de mer næringspolitiske oppgavene. I så måte er altså Skjellprosjektet og realiseringen av dette nettverket nå i ferd med å skje, slik Arnesen etterlyste.

Et eget program for næringsutvikling av marine arter i oppdrett, NUMARIO, ble opprettet i 1997. Nettverk og informasjonsspredning ble her vektlagt, og NUMARIO har støttet nettverk på skjell, steinbit og kveite. Nå avsluttes og evalueres NUMARIO nettopp for å skaffe økt kunnskap om hvordan vi skal organisere virkemiddelapparatet når formålet er næringsutvikling innenfor en sektor. Vi vil bl.a. vurdere betydningen av nettverk for næringer med lang utviklingstid. Og som Stortinget er kjent med, har nå Regjeringen pågående en evaluering av

hele virkemiddelapparatet, nettopp for å rette det mer inn mot innovasjon.

Samtidig er det offentlige handlingsrommet til å støtte drift av nettverk noe begrenset av EØS-regelverk på området. Det betyr at det offentlige vanligvis ikke har anledning til å støtte drift av nettverk i mer enn tre år.

Regionalt gis det en betydelig støtte til nettverk på marine arter i oppdrett. For å gi regionene frihet til å møte egne utfordringer med regionale løsninger styrkes fylkeskommunen nå som regional utviklingsaktør. Regjeringen foreslår å desentralisere betydelige deler av de offentlige økonomiske virkemidlene til næringsutvikling. Fra neste år vil det regionale nivået ha en betydelig innflytelse på dette området. Nettverk handler i stor grad om geografisk nærhet, og vi ser derfor dette som svært gunstig.

I tillegg er det også behov for nasjonale kunnskapsnettverk. Vi har derfor i 2003-budsjettet foreslått et nytt marint innovasjonsprogram på 10 mill. kr til SND. Vi fokuserer på oppdrett av nye arter og generelle innovative tiltak, som nettverk.

I vårt arbeid med innovasjon rettes nå søkelyset mot betydningen av næringsmiljøene bedriftene eksisterer i. Vi ønsker at den marine næringen framstår som en krevende kunde til kunnskapsleverandørene, som jeg var inne på i sted. Sentralt i dag blir hvordan det offentlige kan bidra til å bringe næringsaktørene bedre i inngrep med eksterne kompetanseskilder gjennom kompetanseutvikling, etablering av møteplasser, samarbeidsfora og nettverk. Jeg ser det som avgjørende at nettverk og læringsprosesser er sterkt forankret i næringslivet, mens det offentlige mer skal ha funksjonen som katalysator.

Et viktig element i arbeidet med å legge til rette for økt marin verdiskaping er i å ivareta behovene for innovasjon og nettverk i vårt arbeid med virkemiddelapparatet og et framtidsrettet forskningsråd. Begge deler arbeider vi med. Dette handler ikke bare om tilgang til offentlige penger. Det handler vel så mye om aktørenes arbeidsform og tilpasninger til dette i virkemiddelsystemet.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Mye av det statsråden sa, kan jeg underskrive på, og jeg sa faktisk mye om det i mitt innlegg. At vi må hente ut det potensialet som ligger i disse nye artene, og som betyr veldig mye for bosetting og aktivitet langs kysten, er det viktigste vi har å forholde oss til. Det er også riktig at eksporten allerede er kommet i gang, men den kunne ha vært langt større hvis man hadde vært litt mer offensiv i fjorårets budsjett for å komme videre.

Så snakker man om hva et nettverk er i en slik sammenheng. Hvem skal utvikle disse nettverkene? Jeg mener at i det arbeidet som er gjort i Skjellprosjektet, er det bygd opp nettverk som fikk en bråstopp etter forrige års budsjett. Og er det noen som kan og bør kunne utvikle nettverk i slike næringer, er det aktørene selv, som daglig følger utviklingen.

Så viser statsråden til at det er lagt inn midler til nye arter, og han nevner en del arter i den sammenheng. Da

er mine spørsmål: Hvor store midler er konkret gått til å sikre Skjellprosjektet, som fikk en bråstopp i fjor? Hva er gitt konkret til skjellnæringen for at den skal kunne utvikle seg videre? Jeg er kjent med at aktører i dette året faktisk har måttet ty til utlandet for å finne hjelp til å komme videre med dette arbeidet, og slik skal det vel ikke være.

Jeg håper statsråden kan si litt om dette, og at vi her kan få en debatt som retter søkelyset mot denne viktige næringen, slik at den kommer videre.

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg er glad for at vi kan konstatere – det sier også Arnesen – at vi i hovedsak er enige om at det her er et stort utviklingspotensial og verdiskapingspotensial, at dette er en distriktsnæring, at det er nødvendig med satsing både når det gjelder å utvikle kompetanse, og når det gjelder å utvikle nettverk, og at kapital og markeds kunnskap er andre viktige elementer i utviklingen av en næring.

Jeg har nok en helt annen oppfatning – det tror jeg næringen også har – enn at det var noen bråstopp i fjor på grunn av statsbudsjettet. En utvikling av en slik næring som denne har et mye lengre perspektiv enn fra ett år til et annet. Jeg minner om at laksenæringen, hvor den totale eksporten nå utgjør 30-40 pst., har utviklet seg over 30-40 år. Og det var en lang periode med forskning og utvikling før vi kom fram til en kommersialisering.

Det er også slik at skjellnæringen, som gjennom virkemiddelapparatet har vært støttet, også blir støttet i tiden framover. Men det er intet galt med at næringen må søke eksternt kapital, enten det nå er i Norge eller i utlandet. Dette er en internasjonal næring som opererer på internasjonale markeder, og det er en internasjonal kompetanse som utveksles over landegrensene. Og nettverk er nettopp en utvikling og en deling av kunnskaper. – Så i så måte ser jeg intet galt i det.

Dernest er det slik at også skjellnæringen får støtte og har muligheter til å finansiere deler av sin utvikling og sine prosjekter gjennom ulike virkemidler som bl.a. finansieres over henholdsvis Nærings- og handelsdepartementets, Kommunal- og regionaldepartementets og Fiskeridepartementets budsjetter. Her er SND og Forskningsrådet sentrale aktører.

I tillegg er det slik at vi gjennom det som har vært gjort, og det som skal gjøres i tiden framover, primært ønsker å stimulere innovasjon og utviklingen i en tidlig fase av skjellnæringen. Man kan nesten få inntrykk av, ut fra det representanten Arnesen sier, at man gjennom det offentlige virkemiddelapparatet skulle være med på å ta hele risikoen i denne næringen. Det kan umulig være meningen, men fra Regjeringens side ønsker vi å stimulere først og fremst innovasjon. Derfor har vi også i det budsjettet som nå ligger til behandling i Stortinget, foreslått en betydelig utvidelse av SkatteFUNN-ordningen, som nettopp vil bidra til at ikke bare små bedrifter, men at alle typer bedrifter kan nyte godt av det. Vi har sett at SkatteFUNN-ordningen slik den var, ikke var god nok for marin sektor, og jeg er trygg på at den nå vil bli et langt bed-

re virkemiddel. Vi foreslår et marint innovasjonsprogram som også skal bidra til utviklingen.

Olav Akselsen (A): Noreg er no inne i ein svært negativ trend. Store delar av vårt tradisjonelle næringsliv slit, og dagleg kan me lesa om permitteringar, utflaggingar og nedleggingar av bedrifter. Dessverre er det slik at talet på arbeidsledige stig. Svært mange av dei arbeidsplassane som går tapt i desse dagar, ligg i Distrikts-Noreg, i område der det er få alternative arbeidsplassar. Det er sjølvsagt slik at me må gjera det me kan, for å ta vare på eksisterande næringsliv, men me må alltid fokusera på nyskaping og innovasjon. Eitt av dei områda der me kan greia å skapa nye arbeidsplassar, er innanfor marin sektor.

Særleg i nedgangstider er det viktig å ha auge for moglegheitene til å skapa nye arbeidsplassar. Derfor bør me i dag ha ei auka fokusering på desse moglegheitene. Dessverre må me slå fast at det er det motsette som skjer.

Regjeringa har svekt verkemiddelapparatet for nyskaping. I fjor varsla Regjeringa ein ny kurs – og det er sjølvsagt lov for ei ny regjering – men dessverre har denne kursendinga gjort det vanskelegare å fokusera på dei spørsmåla som interpellanten i dag tek opp.

Få område hadde ei så drastisk omlegging som distriktpolitikken, næringspolitikken og ikkje minst SND-ramma. Regjeringa sine kutt i fjor førte m.a. til at heile løyvinga til næringsutvikling i marin sektor blei fjerna. Saman med dei andre kutt i SND førte dette til nærast total stopp i utviklinga av skjellnæringa. Det er rett, som ministeren seier, at dette er ting som tek tid, men det er klart at ein vil bruka endå lengre tid på å utvikla skjellnæringa om det offentlege ikkje skal vera med på å bidra til ei slik utvikling.

Det er fine formuleringar i Sem-erklæringa, der ein m.a. seier at ein «vil legge bedre til rette for bedrifter og mennesker med pågangsmot og skaperevne», og at ein ønskjer at «Norge skal være et attraktivt land for investeringer og for utvikling av nye ideer og virksomheter». Men det er altså det motsette som skjer. Det er blitt vanskelegare å få i gang nyskaping og innanfor marin sektor.

Det er eit mantra frå Regjeringa at ein no skal satsa på dei generelle verkemidla. Dette var eit argument som m.a. blei brukt då regjeringspartia braut alle sine lovnader for den maritime sektoren. Ein skulle altså ha generelle verkemiddel. Det er sjølvsagt viktig å ha det generelle verkemiddelet på plass, men samtidig må ein ha målretta tiltak om ein ønskjer å oppnå noko. Eg føler meg nokså sikker på at dette er eit område der me om nokre år kan snakka om dei tapte moglegheitene, om ein ikkje får ei heilt anna satsing enn det ein har hatt til no.

Eg kunne tenkja meg å spørja ministeren om han faktisk trur på moglegheitene til å få til ein vekst innanfor m.a. skjellnæringa utan at ein også har spesielle verkemiddel retta spesielt mot denne næringa.

Ivar Kristiansen (H): Jeg takker interpellanten for initiativet til å sette denne saken på dagsordenen, samtidig som jeg syntes han fikk et offensivt svar fra statsrå-

den. Jeg tror at man gjør både seg selv, kanskje minst, og aller mest den fremtidige skaldyrnæringen en bjørnetjeneste ved å fokusere og ha tro på at det til enhver tid er det offentliges innsats og bidrag i nettverksbyggingen som er avgjørende for hvorvidt denne næringen skal lykkes. Man vet nok ganske sikkert med seg selv at det ikke er her skoen trykker. Jeg tror at man gjør seg selv og næringen en bjørnetjeneste hvis man tror at vekst i produksjon og verdiskaping kommer av seg selv, avhengig av den til enhver tid foreslåtte satsingen i statsbudsjettet. Jeg tror man må stramme seg opp og se for seg de konflikter som ligger i fremtiden også på dette området, bl.a. se for seg de store arealkonflikter som denne næringen vil kunne komme til å møte i fremtiden og de konflikter som man måtte møte i markedet. Dette er en næring som skal selge – la oss si det forsiktig – 90–95 pst. av sin produksjon utenfor landets grenser. I et marked med konsumvekst ser vi også at der vi har vårt største fortrinn i hele verden, nemlig på laksesiden, taper vi markedsandeler nesten for hver dag som går. Da kan man ikke, som man gjør et forsøk på her, velge å skue tilbake og snakke om snøen som falt i fjor, all den tid vi vet at utfordringen ligger på en helt annen arena.

Jeg tror man også velger å se bort fra fakta. Faktum er at vi på dette området også i årets budsjett ser at bevilgningene til satsing på forskning og utvikling, ikke minst gjennom Norges forskningsråd, har fått en betydelig vekst. Vi vet alle sammen at marin sektor er ett av områdene som skal prioriteres fra Norges forskningsråds side.

Jeg tror også man velger å fokusere på det negative hvis man ser for seg at utviklingen av denne næringen må gå hånd i hånd med utviklingen av laksenæringen, hånd i hånd med den massive satsingen på torskeoppdrett og videreføringen av forskning på kveitesektoren som vi har gjort i løpet av mange, mange år. Det vil naturlig nok være en del av de samme aktørene som også skal gå inn i den fremtidige skaldyrnæringen i Norge. Dermed er det ikke sagt at dette er enkelt. Vi må snakke om arealkonflikter, og vi må snakke om markedsadgang, som kanskje er det viktigste spørsmålet i denne sammenheng. Lykkes man i å få dette Norsk Skjellforum på plass, er jeg sikker på at investor- og virkemiddelapparatet stiller opp i den videre utbygging.

Lodve Solholm (FrP): Det er vel ikkje nokon tvil om at alle i Noreg er einige i at det ligg eit stort potensial i marin sektor når det gjeld å skape verdiar for framtidige generasjonar. Men det som gir grunn til ettertanke, er at det største hindret for at vi skal få utnytta det potensialet som ligg der, er den konsesjonslovgevinga vi har i dette landet når det gjeld marin sektor. Fleirtalet i det politiske miljøet, ikkje minst Arbeidarpartiet, klarar å få det til å bli ein arealknappheitsfaktor i Noreg ved at vi har den langstrakte kysten. Og så klarar ein faktisk å hindre utviklinga ved at ein seier at ein har arealknappheit. Ein skal vere klar over at dersom ein samlar alle oppdrettsanlegga i Noreg innanfor eit lite areal, så svarar det til det arealet som dei to ferjene som går mellom Magerholm og Sykkylven, dekkjer i Storfjorden. Det er det samla area-

let som oppdrettsanlegg i Noreg har i dag. Og så klarar det politiske miljøet, ikkje minst Arbeidarpartiet, å få det til å verke som om det er mangel på areal, at vi ikkje har nok areal, og så deler vi ut berre 40 konsesjonar i oppdrettsnæringa dei neste åra – og då har det vore stillstand i ti år. Då har vi ikkje stelt oss slik som vi burde. Det hjelper ikkje med det eine forskingsprosjektet etter det andre dersom vi ikkje er villige til å opne opp og gi moglegheiter for dei som ønskjer å bruke risikokapital. Det som er problemet her, er at næringa ikkje ser dei forretningsmessige moglegheitene når det offentlege gjennom den politikken som blir ført, legg hindringar på hindringar gjennom skatte- og avgiftspolitikken. Vi er heller ikkje offensive nok med omsyn til å skape oss ein marknad for fisk i Europa og vere villige til å sjå litt nytt der. Då har sjølv-sagt næringa også problem med å gå inn og finne dette så lønsamt at ein brukar risikokapital. Då skal ein heller ikkje forvente at staten og det offentlege kan gå inn og vere hovudaktør her. At staten skal stille opp med FoU-midlar og med såkornmidlar, er vel og bra, og det skal ein gjere, men næringa må også sjå det forretningsmessige i at dette er framtida. Då trur eg at det viktigaste det offentlege kan gjere, er å lette på konsesjonsvilkåra, slik at det blir mogleg for dei som har lyst og høve, til å starte. Så får nokon prøve og feile, men då går næringa også vidare.

Åsa Elvik (SV): Det har i dei seinare åra vore jobba aktivt for å utvikle skjeldyrking i Noreg. Skjeldyrking er ei stor næring internasjonalt med ein årleg produksjon på over 9 mill. tonn i 1998. Størstedelen av verdas skjelproduksjon er dyrka, medan resten er fangst av ville bestandar. Vi har langs norskekysten gode naturlege føresetnader for å dyrke dei viktigaste skjeltypene som blir brukte i Europa, og vi har store naturlege førekomstar av andre typar skjel. Vi har ei lang kystlinje, vi har gode lokalitetar, og vi har gunstige temperaturar. Potensialet for skjeldyrking i Noreg er stort. Marknadspotensialet er også stort.

Utviklinga av skjelnæringa står og fell på dei ressursane som blir sette inn. Analysar viser at skjelnæringa står overfor store utfordringar både biologisk, teknologisk og, som fleire har vore inne på, også marknadsmessig. Dette stiller krav til kompetanse hos næringsutøveren, hos forvaltinga – og også denne salen – og hos FoU-institusjonane som skal tene skjelnæringa.

Statsråden har tidlegare sagt i Stortinget at verdiskapingsscenarioet for dei marine næringane som vi blir presenterte for, tek oss langt av stad. Statsråden har sagt at scenarioet viser kva som kan komme til fulle, men at det seier lite om kva som skal til for at det skal bli realitet. Det som er ein klar føresetnad i alle dei scenarioa som vi kjenner til, for at dette skal bli verkeleg, er ei omfattande satsing på forskning og utvikling. Det er ein føresetnad som eg synest Regjeringa tek for lett på. Ein må gjerne seie at det blir satsa på forskning og utvikling når det gjeld marine arter i forhold til skjelnæringa, men det blir ikkje meir sant for det. Eg vil derfor oppfordre statsråden til

konkret å svare på dei utfordringane som blir reist av interpellanten her i dag.

Eg vil også seie at innlegga frå representantane Solholm og Kristiansen viser at behovet for forskning og utvikling på dette området absolutt er til stades. Det er ikkje slik at dette er fullstendig uproblematisk, som ein kan få inntrykk av.

Dersom eg kan tillate meg eit lite sidesprang, for det blir sannsynlegvis lenge til vi diskuterer skjel igjen i denne salen, dessverre, vil eg nemne den debatten som har vore dei siste dagane i forhold til det som går under nemninga «norske giftfjordar». Regjeringa har ingen plan for korleis ein skal rydde opp i desse fjordane. Dette er lokalitetar for framtidig skjelnæring, og her burde ein absolutt få stabla ein plan på føtene for å få kunnskap om korleis ein skal få til ei opprydding. Det er også eit viktig rammevilkår for utvikling av denne næringa.

Rigmor Andersen Eide (KrF): Fisk og fiskeprodukter er Norges viktigste eksportprodukter etter olje og gass. Fiskeri- og havbruksnæringa gir oss gode inntekter og bidrar til aktivitet og bosetting langs hele kysten. Havbruk kan, dersom vi fører en politikk for nyskaping og vekst i denne næringen, komme til å bli den viktigste eksportnæringen vår i framtiden. Vi står nå på terskelen til det som blir et maritimt eventyr, med flere nye fiskearter i kommersiell oppdrett og vekst i skjellproduksjonen på flere arter.

Utnyttning og foredling av naturressursene er grunnlaget for en stor del av norsk næringsliv, og det er det viktigste bidraget til sysselsetting og bosetting i distriktene. Ny teknologi, kombinert med lokal innsikt og erfaring, gir samtidig mange ressursbaserte næringer et betydelig potensial. Jeg er derfor glad for at Samarbeidsregjeringen fører en nyskappings- og forskningspolitikk som gjør det mulig å hente ut det betydelige verdiskapingspotensialet som ligger i marine og andre naturressurser.

I motsetning til petroleum representerer havbruket fornybare ressurser dersom de forvaltes riktig. For Kristelig Folkeparti er det viktig at arbeidet med å skape vekst i havbruksnæringa bygger på tanken om bærekraftighet. Hensynet til miljø må være et kjennetegn på norsk havbruksnæring.

Skjellanlegg produserer en biomasse på en økologisk god måte, som har mange mulige anvendelser, f.eks.:

- menneskemat
- råstoff til dyrefôr
- skall og eventuelt innmat til jordforbedring
- råstoffkilde til spesielle kjemiske produkter

Dette vitner om en god ressursutnyttelse. Havbruksprodukter er interessant ikke bare for matproduksjon. Det biologiske materialet som ikke kan brukes som mat, kan vise seg å være svært viktig for mange andre formål. Men alt dette forutsetter at nasjonen og næringslivet investerer i kunnskap og forskning i den marine sektoren. Derfor er jeg glad for at Fiskeridepartementet har trukket fram forskning som en av sine hovedsatsinger i sitt budsjettforslag for neste år. Det er en klar og tydelig satsing

fra Regjeringens side. Spesielt gledelig er Regjeringens forslag om å etablere en nasjonal marin biobank i Tromsø, slik at Norge kan kartlegge og systematisere sine marine forekomster. Biobanken vil få stor betydning for framtidig forskning og næringsutvikling.

Det burde være bred politisk enighet i denne salen om en sterk og tydelig satsing på fiskeri- og havbruksnæringen som framtidig motor i den norske økonomien. For å få det til må vil styrke forskningsinnsatsen. Samtidig må vi sørge for at næringen spiller på lag med framtiden og bygger på prinsippet om bærekraftighet.

Odd Roger Enoksen (Sp): Det er vel få – om i det hele tatt noen – områder der Norge har så gode naturgitte forutsetninger for å bli en av verdens fremste nasjoner som nettopp innenfor marin sektor, og alle de analyser som har blitt gjort i forhold til hva vi skal leve av etter oljen, som det blir sagt, viser at denne sektoren sannsynligvis kommer til å bli det viktigste vekstområdet framover.

Debatten her i dag avslører at det også fra denne sal ses vidt ulikt på hva som skal til for at denne sektoren skal kunne utvikle seg. Skatt er selvsagt ikke uvesentlig, og markedsadgang er definitivt ikke uvesentlig for utvikling av marin sektor. Men jeg vil jo tro at utvidelsen av skatteincentivordningene har kun bidratt til å spre begrenset glede hos ledelsen i Pan Fish de siste ukene. Jeg tror også at vi må erkjenne at med de svingningene som denne næringen er utsatt for, med de utfordringer som man står overfor, og med den langsiktighet som kreves i forhold til utvikling av ny arter, vil verken skattelettelse eller markedsadgang være nok til å få fram de nye produktene og de nye oppdrettsartene. Næringsnøytralitet, der kapitalen skal gå dit den gir mest avkastning og skattelettelse, vil etter min oppfatning ikke føre fram. Det må også fra myndighetenes side satses målbevisst på de næringer som man ønsker å dyrke fram. Uten en målbevisst satsing fra myndighetenes side ville ikke Norge ha vært en av verdens fremste oljenasjoner i dag, Irland ville ikke ha vært en av de fremste på IKT, og Finland ville ikke hatt sitt Nokia uten at også staten hadde gått målbevisst inn og satsset på de bransjer og de næringer som man ønsket å dyrke fram, og hvor man så at man hadde naturlige fortrinn. Derfor er det trist å se at den næringen som kan bli vår fremste vekstnæring, nå behandles så stemoderlig som den gjør fra Regjeringens side når det gjelder vilje til å satse på nyskaping.

Forskningsrådet har i forhold til dagens oppdrettsnæring bidratt med ca. 1½ milliarder kr for å komme dit vi er nå, med en oppdrettsnæring som i dag er oppe og går kommersielt. SND har bidratt med minst like mye bare til utvikling og kommersialisering. På dette området har den statlige medvirkningen vært helt avgjørende.

Jeg er enig med fiskeriministeren i at det er nødvendig å tenke langsiktig, at det er nødvendig også å innse at det er høy risiko knyttet til dette, og at det fortsatt er et stor behov for forskningsinnsats. Men da er det ikke nok å være opptatt av nettverk. Kuttene i SND gjør at vi ikke får utviklet de nettverkene som fiskeriministeren ønsker seg. Det er heller ikke godt nok når det kuttes i

bevilgningen til SND, som gjør at innsatsen svekkes betydelig på disse områdene. Det må en helt annen målrettet innsats til fra myndighetenes side, og Senterpartiet akter fortsatt å være en pådriver for at det skal kunne skje. Det er den eneste måten vi kan få vekst i denne næringen på.

Knut Werner Hansen (A): Statsråden beskriver de uforløste mulighetene vi har i den marine næringen. Representanten Solholm beskriver på sin måte oppdrettsnæringens arealbehov i dag. Jeg skal ikke gå inn og diskutere den beskrivelsen han gir. Han sammenligner jo det arealbehovet med arealbehovet til en konkret ferje. For meg, som har litt bakgrunn i det marine systemet, virker det som om den ferja har behov for ny autopilot.

Statsråden bruker mange fine ord for å beskrive *denne* regjeringens *genuine* satsing på denne type forskning og utvikling. Han beskriver også behovet for en ansvarsdeling mellom næringen og det offentlige. Det er vi enige om. Jeg har lyst til å si at jeg egentlig føler at den ansvarsdelingen har blitt ganske mye vridd i den siste tiden. Næringen opplever en helt annen situasjon enn den jeg hører blir beskrevet fra Stortingets talerstol. Jeg synes egentlig Stortinget burde lytte mer til næringen enn å bruke næringen i en politisk debatt. Jeg opplever det jeg hører her fra talerstolen, ikke å være i samsvar med realitetene i næringen. Det som oppdrettsnæringen opplever, er at ansvaret skyves mer og mer over på den. Det som skal skje av utvikling av næringen i Norge, skal skje av næringen og betales av næringen.

Det er ikke noen tvil om at det kan dokumenteres at Norge er ei sinke i forskning og utvikling i forhold til andre land som man sammenligner seg med her, og vi er også ei sinke på marin forskning.

Jeg skal beskrive virkelighetsforskjellene slik som jeg opplever det og slik som næringen opplever det, med to konkrete eksempler.

Til tross for alle fine ord og påstander om økt satsing på budsjettet for 2003 er det der totalt sett en nullvekst på marin forskning i Norge, det er det som er realitetene for næringen. Det er nok sånn at noen poster er økt, men så har man også omorganisert og noen poster er redusert, så summen er altså null. Sett i forhold til oljenæringen, hvor man har en såkalt nullvisjon som alle er enige om, tviler jeg på at alle er enige om Regjeringens nullvisjon på denne typen forskning.

Vi innførte fra og med i fjor en avgift på fiskerinnæringen på eksportsiden som skulle finansiere næringens egenkapital for å få økt satsing på forskning og utvikling. Næringen forutsatte at disse midlene skulle være næringens egenkapital for å frigjøre økt satsing og stimulere til det. Det som vi opplever nå, etter ett og et halvt-to år med dette, er dessverre det som vi fryktet, at der hvor man finansierer ting med FoU-midler, altså over dette FHF-fondet, går andre finansieringskilder ut. Jeg opplever det siste som å være i strid med forutsetningene, og jeg har lyst til å spørre statsråden hva han vil gjøre for å prøve å bidra til å innfri forutsetningene.

Bendiks H. Arnesen (A): Statsråden sa i sitt innlegg at det ikke var noen bråstopp for denne næringen, og til det kan jeg si at man kan jo kalle det for hva man vil, men skjellnæringen har reagert sterkt på at de midlene som lå i disse programmene, ble borte ved forrige års budsjett. Det er derfor denne interpellasjonen er kommet. Jeg trodde kanskje at når den interpellasjonen fikk ligge over sommeren i påvente av å bli besvart, skulle man kanskje se på dette og legge noen midler inn til formålet. Det er nettopp derfor vi har denne debatten. Næringen har kommet med kraftige reaksjoner på at de ikke kom videre med det arbeidet de holdt på med, på grunn av den svekkelsen. Jeg mener selvfølgelig at næringen skal ta sin del av kostnadene med å bygge opp næringen, og at det skal hentes inn privat kapital, og det sa jeg også i mitt innlegg. Jeg viste konkret til at man har gjort det, man har gått tungt inn, men det må jo være ut fra de økonomiske mulighetene disse bedriftene har. Problemet er at når offentlige midler uteblir, gir dette en signaleffekt som også svekker tilgangen på privat kapital til en så ny og relativt usikker næring før man har forsket seg skikkelig ferdig. I så måte er jeg helt enig i de eksemplene som representanten Enoksen viste til fra andre land og fra andre næringer.

Så har jeg bare lyst til å kommentere det som Fremskrittspartiets Solholm sier om på en måte å la alt bli fritt og uten styring når det gjelder konsesjoner. Vi snakker her om store arealer, og jeg vil vel tillate meg å si at jeg tror ikke noe særlig på den arealbeskrivelsen Solholm gir. Dette skal skje inne i fjorder langs hele kysten, og da er det viktig at man har anleggene plassert slik at alle kan stå bak næringen, og at det ikke blir konflikter. Jeg tror faktisk dette fungerer godt i dag, og jeg har ikke hørt signaler om noe annet fra næringen.

Jeg synes dette har vært en god debatt, og jeg oppfatter signalene fra Stortinget som gode for denne næringen. Derfor vil denne utviklingen for næringen følges nøye av flere enn meg, har jeg inntrykk av.

Statsråd Svein Ludvigsen: Det har vært en interessant debatt, det er jeg enig med interpellanten i, og tiden går fort når man har bare én time.

Representanten Akselsen åpnet med å si at næringslivet sliter. Marin sektor og fiskerinæringen er eksportrettet, og det er klart at det nettopp er de som får problemer når valutautviklingen og renteutviklingen er som den er. Det viktigste bidraget vi kan gi når det gjelder å utvikle marin sektor, er derfor å ha det stramme budsjettet som næringslivet selv ber om. Arbeiderpartiet kan i løpet av høsten bidra til at et stramt budsjett går gjennom i Stortinget. Det vil være en viktig, ja den viktigste håndrekningen til utviklingen også av marin sektor.

Så spør lederen i næringskomiteen også om jeg har tro på vekst i skjellnæringen. Ja, det har jeg, og potensialet er stort, som flere av deltakerne i debatten har påpekt. Det er store arealer vi kan utnytte, det er mye kunnskaper som overføres fra tradisjonell fiskerinæring og oppdrettsnæringen, kysten har plass til en stor produksjon. Egentlig er det sannsynligvis bare fantasien som setter grenser.

Ett lite eksempel: Når vi nå vet at det fra Snøhvit og produksjonen på Melkøya er betydelige mengder med energi i spillvannet, kan man tenke på hva man kunne utnytte den energien og den varmen til i utviklingen av f.eks. skjellnæringen eller oppdrett av andre arter. Det er ikke tvil om at det der er et potensial, men vi må gå opp noen grenseganger når det gjelder det offentlige ansvar og det private ansvar. Hovedansvaret ligger hos næringen, mens det offentlige kan bidra med virkemidler i en tidlig fase og til innovasjon. Kunnskaper, gründerånd, kapital, marked og nettverk er viktig. Derfor støtter vi også opp om det siste.

Men jeg vil advare mot at vi politikere blir så problemorientert at vi snakker oss inn i en negativ oppfatning av skjellnæringen og marin sektor, vi må se mer på mulighetene.

Regjeringen ønsker at Norge skal være et attraktivt land for investering og for utvikling av nye ideer og virksomhet. Og i Sem-erklæringen vektlegger vi ønsket om – og vi følger det opp i budsjettet – å føre en politikk som gjør det mulig å hente ut det betydelige verdiskapingspotensialet som ligger i marine naturressurser. Gjennom sektorovergrepene og tverrdepartemental innsats tar Regjeringen sikte på å legge til rette for at næringen skal kunne utløse det verdiskapingspotensialet som er i marin sektor.

Solholm tok opp konsesjoner som et hinder for utviklingen. Fra Regjeringens side har vi i Sem-erklæringen sagt klart fra at for laks og ørret ønsker vi å videreføre konsesjonssystemet – det har også noe med markedet å gjøre – mens vi for andre arter legger opp til fri etablering så sant man kan ivareta miljø, helse og sikkerhet.

Når det gjelder Enoksen og skatt, vil jeg bare minne om SkatteFUNN. Slik vi legger det opp nå, vil de bedriftene som ikke er i skatteposisjon for fullt fradrag, få utbetalt et tilskudd tilsvarende det skattefradraget de er i skatteposisjon for. (Presidenten klubber.)

For øvrig rekker jeg ikke, president, å svare på flere spørsmål.

Presidenten: Nei, det rekker du ikke.

Da er vi ferdig med behandlingen av sak nr. 1.

S a k n r . 2

Referat

- (42) Kredittmeldinga 2001 (St.meld. nr. 8 (2002-2003))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
- (43) Samtykke til godkjenning av avgjerd i EØS-komiteen nr. 89/2002 av 25. juni 2002 om innlemming i EØS-avtala av europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/86/EF av 8. oktober 2001 om utfylling av vedtektene for det europeiske selskapet med omsyn til innverknaden til arbeidstakarane (St.prp. nr. 4 (2002-2003))
- (44) Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av direk-

tiv 2000/34/EF om endring av arbeidsdirektivet til å omfatte sektorer og virksomheter som er unntatt fra direktivet (St.prp. nr. 5 (2002-2003))

Enst.: Nr. 2 og 3 sendes kommunalkomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenrikskomiteen før innstilling avgis.

Møtet hevet kl. 11.05.
